

การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
เพื่อการดำเนินชีวิตของครูในโรงเรียนเอกชน จังหวัดนนทบุรี*
AN APPLICATION OF DHAMMA IN SUFFICIENCY ECONOMY
PHILOSOPHY FOR LIVING A LIFE OF TEACHER IN PRIVATE SCHOOLS
NONTABURI PROVINCE

โสภณ ขำทัพ

Sophon Khumtrup

มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

Saint John's University, Thailand

สุจิตรา ทิพย์บุรี

Sujittra Tipburi

โรงเรียนอนุบาลโชตนันท์ จังหวัดนนทบุรี

Shotanan Kindergarten Nonthaburi Province, Thailand

พระปลัดวิสุทธิ์ศรี นนทชโย (เทียนวิเศษ)

Phrapalad Wisudsri Nanthachayo (Tianviset)

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนวัดคูบอน

Basic Education Committee, Wat Khubon School, Thailand

E-mail: Sophonkha@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตของครูในโรงเรียนเอกชนจังหวัดนนทบุรี 2. เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตของครูในโรงเรียนเอกชนจังหวัดนนทบุรี ที่มีระดับการศึกษา สถานภาพ และรายได้ ต่อเดือนต่างกัน และ 3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตของครูในโรงเรียนเอกชนจังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครูในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี จำนวน 341 คน ใช้แบบสอบถามมาตราส่วน 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา และ การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว

* Received 30 November 2020; Revised 8 December 2020; Accepted 9 December 2020

ผลการวิจัยพบว่า

1. การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตของครู ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ด้านความมีเหตุผล ด้านเงื่อนไขความรู้ ด้านความพอประมาณ และด้านเงื่อนไขคุณธรรม

2. การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิต จำแนกตามระดับการศึกษา สถานภาพ และรายได้ต่อเดือนไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรม, พฤติกรรมการประยุกต์ใช้, การดำเนินชีวิตของครู

ABSTRACT

This quantitative research aims: 1. To study an application of Dhamma in Sufficiency Economy Philosophy for living a life of Teacher in Private Schools, Nontraburi Province. 2. To compare the application of Dhamma in Sufficiency Economy Philosophy for living a life of Teacher in Private Schools, Nontraburi Province based on their education levels, marital status and income, and 3. To study suggestions in the application of Dhamma in Sufficiency Economy Philosophy for living a life of Teacher in Private Schools, Nontraburi Province. 341 samples in the study obtained by Krejcie & Morgan's formula were teachers in Private Schools under Nonthaburi Elementary Education Service. The data were collected through 5 rating scale questionnaires and were analyzed by descriptive statistics and One-Way Anova.

The results of the study showed that:

1. The application of Dhamma in Sufficiency Economy Philosophy for living a life of Teacher in Private Schools was totally in the high level. In details, the highest level was on immunity, followed by reason, knowledge, sufficiency, and virtue respectively.

2. The teachers were different education levels, marital status, and income applied Dhamma in Sufficiency Economy Philosophy in living their lives indifferently.

Keywords: An Application of Dhamma, Implementing Behavior, Teacher's Way of Life

บทนำ

วิสัยทัศน์และแนวทางการพัฒนาประเทศไทยสู่ปี 2570 เป็นการพัฒนาสังคมไทยบนกรอบแนวคิดการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในศาสตร์พระราชา และให้ความสำคัญกับการพัฒนาประเทศที่ต้องอยู่บนพื้นฐานของความพอเพียง เพื่อลดความเสี่ยงสร้างภูมิคุ้มกัน และนำไปสู่การพึ่งตนเองด้วยการพัฒนาในทุกมิติที่จะต้องอยู่ภายใต้หลักการของความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี คน ชุมชน และสังคม ต้องมีความรู้ และมีคุณธรรม ซึ่งปัจจุบันนี้ประเทศไทยอยู่ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 มีการกำหนดพันธกิจที่ต้องสอดคล้องกับวิสัยทัศน์บนหลักการของการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติในทุกมิติของการพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ, 2554) แต่เมื่อพิจารณาถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ผ่านมาพบว่า จำเป็นต้องตระหนักและให้ความสำคัญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดจากการพัฒนาที่ขาดความสมดุล คือ “เศรษฐกิจดี สังคมมีปัญหา การพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน”

หลักแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในศาสตร์พระราชาคือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ (กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2550) นอกจากนั้นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริยังได้รับการสานต่อ และประยุกต์ใช้กันอย่างกว้างขวาง ในฐานะหลักธรรมคำสอนที่มาจากพระพุทธศาสนา อันมีปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎกของพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาท ดังเช่น มัชฌิมาปฎิปปทา โยนิโสมนสิการ อปปมาทธรรม พรหมวิหารธรรม และอิทธิบาทธรรม ซึ่งมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับหลักแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ควรศึกษาและทำความเข้าใจเพื่อขยายผลไปสู่การประยุกต์ใช้เพื่อการดำเนินชีวิตที่ดีได้ปัจจุบัน

โดยเฉพาะในช่วงเริ่มต้นของแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานระยะเวลา 4 ปี (พ.ศ. 2555-2558) เป็นต้นมานั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูได้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการศึกษาที่มุ่งเน้น “การสร้างโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนวัยเรียนได้เข้าเรียนทุกคนอย่างทั่วถึงมีคุณภาพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (คณะกรรมการวางแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ, 2555) อีกทั้งในแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลเสาชิงหิน จังหวัดนนทบุรี ได้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาไว้อย่างชัดเจน ซึ่งมีปรากฏอยู่ในพันธกิจ ข้อที่ 5 ระบุว่า “เสริมสร้างสังคม พลังงาน และประชาชนให้มีคุณธรรมนำความรู้ สู่การดำรงชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และบริหารราชการตามหลักธรรมาภิบาล (กองวิชาการและแผนงาน, 2557) ซึ่งเป็นความ

สอดคล้องและเหมาะสมกับนโยบายของภาครัฐและกระทรวงศึกษาธิการ แต่ผลการศึกษาโดยรวมที่ผ่านมามีข้อสรุปว่าผู้บริหาร ครู ผู้ที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และประชาชนบางส่วนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิต จึงเป็นเหตุให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาที่ยั่งยืน และส่งผลให้สถานศึกษาพอเพียงบางแห่งไม่ผ่านการประเมินจากภาครัฐ ฉะนั้นผู้บริหารและครูในโรงเรียน ผู้บริหารเทศบาล และประชาชนในทุกภาคส่วนจึงมีหน้าที่น้อมนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตให้ได้อย่างเหมาะสมกับสภาพของบุคคลและท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

ผู้วิจัยในฐานะผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษาและเป็นผู้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความสนใจและตั้งใจจะศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตของครูในโรงเรียนเอกชนจังหวัดนนทบุรี เพราะเชื่อมั่นว่าหลักพุทธธรรมคือการสอนให้ครูรู้จักความพอประมาณ มีความพอดีโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น รู้จักความมีเหตุผลและสามารถพึ่งพาตนเองได้ ฉะนั้นการวิจัยนี้จึงเป็นการศึกษาเพื่อนำมาปรับใช้กับการดำเนินชีวิตของครูได้เป็นอย่างดีและเหมาะสมกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตของครูในโรงเรียนเอกชนจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตของครูในโรงเรียนเอกชนจังหวัดนนทบุรี ที่มีระดับการศึกษา สถานภาพ และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ครูในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2560 จำนวน 2,959 คน ทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้ตารางของเครซี & มอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง 341 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างไปทำการตรวจสอบคุณภาพโดยตรวจสอบความตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิและหาค่าความเชื่อมั่น กับตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณลักษณะคล้ายกันกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ปทุมธานี ปีการศึกษา 2560 จำนวน 30 คน นำข้อมูลที่ได้ไปทดสอบวัดความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.934 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยแจกแบบสอบถามให้ครูในโรงเรียนเอกชนตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง และขอรับกลับคืนมาทันทีได้แบบสอบถามคืนมาทั้งหมด คิดเป็นร้อยละร้อย จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้มาทำการทดสอบความสมบูรณ์จัดระเบียบข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติอ้างอิง (Inferencial Statistics) ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยรายงานผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตของครูในโรงเรียนเอกชนจังหวัดนนทบุรี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการแปรผลการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตของครูในโรงเรียนเอกชน

การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรม ในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ การแปรผล
ด้านความพอประมาณ	3.83	0.765	มาก
ด้านความมีเหตุผล	3.71	0.781	มาก
ด้านการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี	3.82	0.854	มาก
ด้านเงื่อนไขความรู้	4.01	0.865	มาก
ด้านเงื่อนไขคุณธรรม	3.88	0.793	มาก
รวม	3.80	0.763	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าโดยภาพรวมการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตของครูอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเงื่อนไขความรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย = 4.01) ส่วนด้านความมีเหตุผลค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 3.71)

2. วิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบของการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตของครูในโรงเรียนเอกชนจังหวัดนนทบุรี

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครู ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ค่าเฉลี่ย			F	p-value ค่า sig	แปลค่า
	ปริญญาตรี (n=217)	ปริญญาโท (n=111)	ปริญญาเอก (n=13)			
ด้านความพอประมาณ	3.55	3.57	3.60	2.93	.150	ไม่แตกต่าง
ด้านความมีเหตุผล	3.07	3.64	3.10	1.49	.814	ไม่แตกต่าง
ด้านการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี	3.28	3.43	3.95	2.11	.532	ไม่แตกต่าง
ด้านเงื่อนไขความรู้	3.69	3.58	3.52	3.24	.075	ไม่แตกต่าง
ด้านเงื่อนไขคุณธรรม	3.45	3.29	3.46	1.71	.262	ไม่แตกต่าง
รวม	3.84	3.90	3.54	0.58	.353	ไม่แตกต่าง

*p < 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่าในภาพรวมของครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านของการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตของครูพบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมมากในด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน ด้านเงื่อนไขความรู้ และด้านความมีเหตุผล (ค่าเฉลี่ย = 3.95, 3.69 และ 3.64 ตามลำดับ) ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครู ที่มีสถานภาพต่างกัน

การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ค่าเฉลี่ย			F	p-value ค่า sig	แปลค่า
	โสด (n=76)	สมรส (n=204)	หม้าย/หย่า (n=61)			
ด้านความพอประมาณ	3.56	3.57	3.60	2.93	.150	ไม่แตกต่าง
ด้านความมีเหตุผล	3.07	3.24	3.10	1.49	.814	ไม่แตกต่าง
ด้านการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี	3.28	3.43	3.52	2.11	.532	ไม่แตกต่าง
ด้านเงื่อนไขความรู้	3.69	3.58	3.75	3.18	.075	ไม่แตกต่าง
ด้านเงื่อนไขคุณธรรม	3.45	3.29	3.46	1.71	.362	ไม่แตกต่าง
รวม	3.73	3.63	3.47	0.58	.553	ไม่แตกต่าง

*p < 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่าในภาพรวมของครูที่มีสถานภาพต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านของการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตของครูพบว่า ครูที่มีสถานภาพต่างกันมีการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมมากในด้านเงื่อนไขความรู้ (ค่าเฉลี่ย = 3.75, 3.69 และ 3.58) ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครู ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน

การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ค่าเฉลี่ย			F	p-value ค่า sig	แปลค่า
	น้อยกว่า 15,000 บาท (n=65)	15,001-30,000 บาท (n=156)	มากกว่า 30,001 บาท (n=120)			
ด้านความพอประมาณ	4.05	4.12	3.95	1.43	.215	ไม่แตกต่าง
ด้านความมีเหตุผล	3.98	3.84	3.90	2.10	.381	ไม่แตกต่าง
ด้านการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี	3.58	3.93	3.65	2.22	.373	ไม่แตกต่าง
ด้านเงื่อนไขความรู้	3.54	3.67	3.82	2.18	.154	ไม่แตกต่าง
ด้านเงื่อนไขคุณธรรม	3.65	3.79	3.64	1.54	.286	ไม่แตกต่าง
รวม	3.83	3.87	3.65	1.23	.348	ไม่แตกต่าง

*p < 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่าในภาพรวมของครูที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านของการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตของครูพบว่า ครูที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมมากในด้านความพอประมาณ (ค่าเฉลี่ย = 4.12, 4.05 และ 3.95) ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตของครูในโรงเรียนเอกชนจังหวัดนนทบุรี พบว่าครูมีการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิต โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตรา ทิพย์บุรี ที่ทำวิจัยเรื่อง หลักพุทธธรรมที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนรางวัลพระราชทาน ซึ่งพบว่าผู้บริหารและครูโรงเรียนรางวัลพระราชทานมีการรับรู้ ความเข้าใจ และการนำหลักพุทธธรรมในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการงานโรงเรียนรางวัลพระราชทาน ทั้ง 6 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก (สุจิตรา ทิพย์บุรี, 2556)

ส่วนการอภิปรายผลรายด้าน มีปรากฏดังต่อไปนี้

1. ด้านความพอประมาณ จากการศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตของครูในโรงเรียนเอกชน ด้านความพอประมาณ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะครูมีความพอใจในสิ่งที่ตนมีซึ่งได้มาจากการหาเลี้ยงชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ทำให้ครูในโรงเรียนเอกชนมีความภาคภูมิใจในการปฏิบัติตนบนทางสายกลาง โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตรา ทิพย์บุรี ที่ทำวิจัยเรื่อง หลักพุทธธรรมที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนรางวัลพระราชทาน ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการรับรู้ ความเข้าใจ และการนำไปใช้เกี่ยวกับสัมมาอาชีวะด้วยความภาคภูมิใจในการบริหารจัดการงานโรงเรียนด้วยความพอประมาณทั้ง 6 ด้านตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สุจิตรา ทิพย์บุรี, 2556)

2. ด้านความมีเหตุผล จากการศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตของครูในโรงเรียนเอกชน ด้านความมีเหตุผล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูในโรงเรียนเอกชนมีการรู้จักขมใจและสามารถควบคุมจิตใจของตนได้ ทำให้ครูในโรงเรียนเอกชนมีโยนิโสมนสิการ เพื่อการพิจารณากลั่นกรองข่าวสารต่าง ๆ และความเชื่อบนพื้นฐานแห่งความเป็นจริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลชนก ศงสนันท์ การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของพนักงานส่วนท้องถิ่นอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี ที่พบว่าพนักงานส่วนท้องถิ่นเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาความยากได้ยากมีอยากเป็น จึงมีความซื่อสัตย์สุจริตในหน้าที่การงาน ผักเฝือกความรู้ตลอดเวลา มีความอดทนและอดกลั้น เชื่อมั่นในการทำมาค้าดี มีเหตุผล โดยน้อมนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาใช้ในการดำเนินชีวิต และปลูกฝังแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เริ่มต้นจากครอบครัว (กมลชนก ศงสนันท์, 2551)

3. ด้านการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี จากการศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตของครูในโรงเรียนเอกชน ด้านการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูในโรงเรียนเอกชนมีความพยายามหลีกเลี่ยงการเล่นการพนันทุกชนิด ทำให้ครูในโรงเรียนเอกชนมีกัลยาณมิตรและเป็นการดำเนินชีวิตด้วยความไม่ประมาท ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สหทัยา พลปัดพี การนำเสนอแนวทางการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่พบว่าการพัฒนาคนตามหลักธรรมต้องมีจิตใจที่ยุติธรรม ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น ปราศจากอคติ 4 มีความเอื้อเฟื้อต่อทุกชีวิตและเข้าใจถึงปัญหาตามความเป็นจริง (สหทัยา พลปัดพี, 2548)

4) ด้านเงื่อนไขความรู้ จากการศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตของครูในโรงเรียนเอกชน ด้านเงื่อนไขความรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูในโรงเรียนเอกชนมีการรับรู้ข่าวสารและได้รับ

การอบรมเกี่ยวกับการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาบ่อยครั้งจนครูส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ Bloom S.Benjamin ได้ อธิบายความหมายของความรู้ความเข้าใจ “ความรู้” หมายถึงพฤติกรรม และสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเน้นการจำ ไม่ว่าจะเป็นการระลึกถึงหรือระลึกได้ก็ตาม เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอันสืบเนื่องมาจากการเรียนรู้ โดยเริ่มต้นจากการรวบรวมสาระต่าง ๆ เหล่านั้น จนกระทั่งพัฒนาไปสู่ขั้นที่มีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นต่อไป โดยความรู้นี้อาจแบ่งออกเป็นความรู้เฉพาะสิ่ง ความรู้ในเรื่องระเบียบการ และความรู้เรื่องสากล เป็นต้น (Bloom,B.S., 1968) และทฤษฎีความเข้าใจของ Milton J.Rosenberg and Carl I.Howland อธิบายว่า ความเข้าใจ ได้แก่ ความเชื่อหรือความนึกคิด (Concept) หรือการสำนึก (Conception) ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นไปได้ทั้งทางดีและทางไม่ดี ความรู้ความเข้าใจนี้เป็นสิ่งที่ถ่ายทอดจากกลุ่มสังคมมาสู่ตัวบุคคลได้

5) ด้านเงื่อนไขคุณธรรม จากการศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตของครูในโรงเรียนเอกชน ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูมีการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายและซื่อสัตย์สุจริต ทำให้ครูมีความพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภณ ขำทัพ ที่ทำวิจัยเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงในบริบทวิถีชีวิตแบบพุทธตามที่ปรากฏในพระไตรปิฎก ที่พบว่าสมาชิกโครงการธนาคารความดีมีคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งเกิดจากกระบวนการอบรมบ่มนิสัยของไตรสิกขา และลักษณะนิสัยที่เกิดจากการกระทำต่อเนื่องของปัญญา (โสภณ ขำทัพ, 2551)

สรุป

ผลการวิจัยการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตของครูในโรงเรียนเอกชนจังหวัดนนทบุรี พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ด้านความมีเหตุผล ด้านเงื่อนไขความรู้ ด้านความพอประมาณ และด้านเงื่อนไขคุณธรรม การเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตจำแนกตามระดับการศึกษา สถานภาพ และรายได้ต่อเดือนไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตของครูในโรงเรียนเอกชนจังหวัดนนทบุรี โดยรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 3.80 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.763 ซึ่งมีข้อเสนอแนะว่า

ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการกำหนดเป็นนโยบายในการให้ครูในโรงเรียนเอกชนได้ยึดถือประพฤติปฏิบัติตนตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนา

1.2 นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะอีกว่า ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องควรขยายผลในด้านการรับรู้ ความเข้าใจ และการนำหลักพุทธธรรมในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้เพื่อการดำเนินชีวิตของครูในโรงเรียนเอกชน เพราะบางครั้งครูโรงเรียนเอกชนและผู้ที่เกี่ยวข้องอาจเป็นแบบอย่างที่ไม่ดี อีกทั้งทุกหน่วยงานควรสนับสนุนสถานศึกษาพอเพียง วัตถุประสงค์อย่างด้านความพอเพียง และให้งบประมาณในการดำเนินงานเป็นกรณีพิเศษ ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกในด้านความพอเพียงให้แก่เยาวชนในชุมชนร่วมกัน ภายใต้แนวคิดความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี มีความรู้และคุณธรรม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

2.1 ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตของครูในโรงเรียนเอกชนจังหวัดนนทบุรี ด้านความมีเหตุผลมีค่าต่ำสุด มีค่าเฉลี่ย = 3.71 ดังนั้นผู้บริหารจึงควรจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากยิ่งขึ้นในช่วงเวลาปิดภาคเรียน

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

3.1 ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมืออื่นนอกจากการใช้แบบสอบถาม ดังเช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก การประชุมกลุ่ม ในประเด็นความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่ละเอียดยิ่งขึ้น

3.2 ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตของชุมชนต่าง ๆ ที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จ

3.3 ควรศึกษารูปแบบการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตที่ดีในอนาคต เพื่อรองรับทักษะทางการศึกษาแห่งศตวรรษที่ 21 เป็นการก้าวเข้าสู่สังคมประชาคมอาเซียน และนโยบายไทยแลนด์ 4.0 เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้แก่ตนเอง สังคมและประเทศชาติต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กมลชนก ศงสนันท์. (2551). การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของพนักงานส่วนท้องถิ่นอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี. ใน *สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

- กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. (2550). *พระไตรปิฎก ฉบับสำหรับประชาชน ตอน ว่าด้วยพระสูตร (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- กองวิชาการและแผนงาน. (2557). *แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2557-2559) ของเทศบาลตำบลเสาชิงหิน*. นนทบุรี: เทศบาลตำบลเสาชิงหิน.
- คณะกรรมการวางแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ. (2555). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2555-2558)*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2.
- สหทยา พลปัดพี. (2548). การนำเสนอแนวทางการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ. (2554). *ยุทธศาสตร์การวิจัยประเด็นด้านการประยุกต์เพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (พ.ศ. 2555-2559)*. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุจิตรา ทิพย์บุรี. (2556). หลักพุทธธรรมที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนรางวัลพระราชทาน. ใน *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- โสภณ ขำทัพ. (2551). เศรษฐกิจพอเพียงในบริบทวิถีชีวิตแบบพุทธตามที่ปรากฏในพระไตรปิฎก. ใน *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- Bloom, B. S. (1968). *Learning for Mastery Evaluation comment, Center for the study of Evaluation of Instruction Program*. Los Angeles: University of California.
- Krejcie, Robert V. & Daryle W. Morgan. (1970). *Determining Sample Size for Research Scillities*. Education and Phychological Measurement.